

F o r o r d

Så er vi igang igen. Nu med en ny redaktion. Mikael Josephsen har valgt at overdraget bladet til Vagn Remme fordi Mikael vil koncentrere sig om kunsten. Mikael har grundlagt uDkAnt og sørget for at det er kommet rigtig godt i gang, at det er litteraturtidsskrift man ikke kan komme udenom og nu er det op til den nye redaktion at føre Mikael's arbejde videre og forhåbentlig få bladet udbredt endnu mere i de kommende år.

I dette nummer af uDkAnt har vi fornemt besøg både af forfattere som vi er vant til at høre om og læse, men bestemt lige så fornemt af nye yngre forfattere. Det skal være uDkAnt's kendemærke, at vi er tidsskrift, der både stikker dybt, højt og bredt og ikke mindst er uDkAnt til ære for litteraturen og dens virke.

Og så er tidsskriftet som altid og først og fremmest til læseren. Vi håber, at du vil glædes, længes, provokeres, undres og følge os.

Velkommen til !

Jens
Smærup
Sørensen

Ballerup og ødemarken

Jeg bor på Mors. Som én af øens 20.000 indbyggere. Havde jeg boet her for 50 år siden, ville jeg have været én af dens 30.000 indbyggere. Fortsætter befolkningsrecessionen i samme takt, vil her om hundrede år være omkring 9.000 mennesker. Og de vil i deres levetid få bedre og bedre plads, og deres efterkommere vil kunne se frem til den dag hvor der står en tom kirke til hver eneste af dem. Vi har 34 kirker på vores ø.

Da det gennem nogle årtusinder gik den anden vej, var det den frugtbare landbrugsjord der kunne skaffe føden til flere og flere. I senmiddelalderen fik købstaden Nykøbing sin første opblomstring med johanniterklostret Dueholm, der i kraft af især sit hospice blev stort og mægtigt. Den anden befolkningsekspllosion, for nu ikke at sige for lidt, indtraf fra midten af 1800-tallet med opbygningen af Morsø Jernstøberi og andre betydelige industrivirksomheder. Stadig stod landbruget dog for hovedparten af det økonomiske grundlag,

nu især som følge af den nye virkelyst og modernisering som andelsbevægelserne skabte betingelserne for.

Både landbruget og industrien kunne frem til 1950'erne klare sig på lige vilkår med erhvervslivet i andre dele af landet. Så blev også landbruget industrialiseret; men tabet af arbejdspladser på gårdene gik heller ikke i sig selv særlig slemt ud over Mors. Det gjorde derimod den omstændighed at dette motoriserede og elektrificerede landbrug såvel som den øvrige industri mange andre steder fik fordele af nem adgang til hurtigtog, motorveje og lufthavne. Mors begyndte da straks, men først da, at sakke agterud. Vi skal endnu køre langt ad små veje for at komme i nærheden af tidssvarende samfærdselsmidler.

Et sidste skub ud i ødemarken fik vi med strukturreformen i 2007. En række offentlige institutioner – sygehuset, domstolen, politistationen – blev nedlagt. De nye regioner fremmede ganske brutalt tendensen til befolkningstilvækst der hvor vældig mange i forvejen havde stuvet sig sammen. Med Aarhus og Aalborg som hovedstæder i regionerne Midt- og Nordjylland blev der pludselig meget længere til vores, om ikke aldeles vilde, så uvejsomme vesten. Og livsfarligt langt herfra til centrenes storhospitaller.

Skulle vi så ikke i en fart se at få anlagt en motorvej også gennem vores hjørne? Og en international lufthavn tæt ved Nykøbing?

Så desperat må man fantasere så længe industriel vækst betragtes som eneste udvej. Og det kan man næsten føle sig nødt til når kommunen jo skal skrabe skatte kroner sammen til at opfylde sine servicemæssige forpligtelser. Den konkurrerer da på livet løs med nabokommunerne. Den prøver af alle sine små kræfter at gøre sig lækker og overtrumfe dem med tilbud til investorerne. Entusiastisk opbakning skal de få, og byggegrunde der er mere end gratis.

Det er bare nogenlunde lige så håbløst for os som for alle andre i området. Vi var nok i grunden bedst tjent med at give op. For så straks i bedre humør at spørge os, om det virkelig for enhver afkrog af landet

skulle være et så tillokkende perspektiv at komme til at ligne Ballerup og omegn eller strækningen mellem Randers og Kolding.

Måske kunne man bruge bare nogle af motorvejs-fantasillionerne – som folk i de rige og tætbefolkede landsdele jo i alle fald måtte punge ud med langt de fleste af – til noget ganske anderledes: En landsplanlægning med fremtid i. Ligesom man for længst besluttede sig for med byplanlægninger så vidt muligt at styre kapitalmagternes asociale rasen.

Der overføres i forvejen ikke så få midler fra de velbjærgede egne af landet til de nødlidende. Ud fra en almindelig, mere eller mindre helhjertet enighed om at der dog ikke bør være alt for store forskelle på kommunale servicefunktioner og muligheder for lægehjælp. Men med det øvrige lands mere resolute investeringer i udkanternes potentialer, netop som udkanter, kunne denne udsigtsløse fattighjælp inden så længe overflødiggøres.

Mens nogle landsdele fortsat blev reserveret til produktionsforetagender, kunne andre anvendes til rekreative formål. Her hos os vil der være rigelig plads til opbygning af fritidsfaciliteter og frem for alt til (genetablering af) den vilde natur, der i særlig grad egner sig til stressafhjælpning. Hvis de således tillod os at vederkvæge dem, vil vi ikke længere behøve at bekymre os om befolkningstallet. I al fald ikke om dets fortsatte fald.

Især ikke hvis vi samtidig flytter en række uddannelsesinstitutioner fra storbyerne for, som i den angelsaksiske tradition, at lade dem ligge i smukke og grønne og rolige omgivelser. De studerende har næppe brug for mere asfalt. Men for bredbånd, og billige huslejer, og så de cafeer der også her vil komme af sig selv.

Et supplerende tilskud til landlivligheden gemmer sig i de tomme huse vi nu går og kigger så mistrøstigt på. Vi kunne give udlændige lov til at købe dem.

Nej, nej, nej! Lyder råbet indtil videre, og de der råber har det

også med at kalde alle udlændige tyskere, for i det samme at aktivere nogle mugne fordomme. Og de minder os om vore åbne strande, og de jamrer over udsigten til at samtlige danske ferieboliger bliver for dyre til os selv.

Men for at behage udenlandske købere behøver vi slet ikke ændre vores udmærkede planlov; de vil tværtimod som vi selv sætte pris på bevaringen af havets og klitternes storslåede naturtilstand. Desuden er vores klima næppe så attraktivt at horder af rigmænd fra syd og nord vil kaste sig over den fædrene jord. Der kan muligvis opstå et par enklaver langs vestkysten hvor mange af dem vil søge sammen, som de nu har for vane. Men vi har dog i forvejen et par enklaver, såsom Rungsted og Skåde Bakker, hvor vi heller ikke alle sammen har råd til at slå os ned.

Vi vil så også kunne ranke ryggen og ikke i al evighed gå og skutte os og gøre os så små igen. Flere af mine venner og bekendte ejer feriehuse i Norge, Sverige, Frankrig og Spanien. Det glæder mig naturligvis på deres vegne. Det ville bare glæde mig endnu meget mere, hvis vi ikke hele tiden skulle sige til deres naboer rundt omkring, at vi da virkelig ikke tør betro dem nogen nok så beskedne ejendomme her hos os.